

FÖRSLAG

Fördjupning av RUFSS 2001

En delregional plan för kust- och skärgårdsområdet utgör en fördjupning och ger vissa tillägg till Regional Utvecklingsplan 2001 för Stockholmsregionen (RUFSS 2001). Den delregionala utvecklingsplanen får inte formell status enligt plan- och bygglagen. Innehållet i den delregionala planen avses dock att föras in i en kommande regional utvecklingsplan.

Vision och mål

Den övergripande visionen för kust och skärgården liksom övriga delar av regionen är att uppnå en långsiktigt hållbar utveckling – ”en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov”.

I RUFSS har tre grundläggande mål lagts fram för regionens utveckling:

- Internationell konkurrenskraft
- Goda och jämlika levnadsvillkor
- Långsiktigt hållbar livsmiljö.

Detta innebär att förhållandena i kust- och skärgårdsområdet ska bidra till att stärka regionens internationella konkurrenskraft. Infrastruktur, miljö, regelverk och ekonomiska och sociala förhållanden i kust- och skärgårdsområdet ska bidra till att stärka regionens attraktivitet som lokaliseringssort för företag och som bostadsort. Näringarna i skärgården är livskraftiga och bygger på skärgårdens genuina värden och samspelet med storstaden. Unika natur- och kulturvärden bidrar till skärgårdens och regionens attraktivitet.

Kust- och skärgårdsområdet ska vidare erbjuda goda och jämlika levnadsvillkor för den bofasta befolkningen och jämlika möjligheter till rekreation för regionens befolkning. Skärgården är en attraktiv del av regionen med goda levnadsvillkor för barn och vuxna, kvinnor och män. Skärgårdsmiljön ger livskvalitet och ekonomisk utveckling både i skärgården och hela regionen.

En långsiktigt hållbar livsmiljö innebär enligt RUFSS en bebyggd miljö som är hälsosam och har skönhets- och trevnadsvärden. Grönstruktur, vattenresurser samt natur-, kultur- och rekreationsvärden inom kust- och skärgårdsområdet är utsatta för stort förändringstryck. Dessa värden och resurser ska skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden upprätthållas. Skärgården är tillgänglig för besök och rekreation året om. Här finns rika möjligheter till rekreation och friluftsliv, samtidigt som skyddet för känsliga miljöer är starkt.

Strategier

RUFSS anger följande fem tvärssektoriella strategier för att förverkliga de regionala målen inom olika sakområden:

- Öka regionens kapacitet
- Stärk regionens innovationsmiljö
- Vidga och håll ihop regionen

- Utveckla regionens system och strukturer
- Internationalisera regionen.

För kust- och skärgårdsutvecklingen kan *regionens kapacitet* öka genom att exempelvis redan befintliga resurser i form av bostäder, lokaler och anläggningar för att ta emot besökare utnyttjas under en större del av året och att utbudet av trafiktjänster, kommunalteknicisk försörjning, vatten och avlopp samt annan samhällsservice som skola, vård och omsorg utnyttjas av flera. Detta kan exempelvis ske genom ökat åretruntboende i kust- och skärgårdsområdet, ändrad användning av mark och lokaler som inte längre behövs för tidigare ändamål och längre besökssäsong. Kapacitetsökningen måste utgå från och anpassas till de naturgivna förutsättningarna, speciellt de begränsade resurserna av sötvatten och de marina miljöer som är känsliga för påverkan.

Regionens innovationsmiljö kan stärkas av bättre möjligheter att dra nytta av kust- och skärgårdslandskapets speciella kvalitéer för att höja kreativitet, kunskap och förnyelse i ekonomin. Skärgården är en stark och attraktiv del av regionen utifrån dess stora betydelse och allt vad den har att ge. Skärgården bör i större utsträckning kunna betraktas som en del i regionens attraktivitet och förmåga till tillväxt och välbefinnande. Skärgårdens kultur och miljö ska på bästa sätt värnas för dagens och kommande generationer, och dess befolkning och näringsliv ska ges möjlighet att fortsätta utveckla de näringar för vilka det finns unika förutsättningar. Skärgården har en styrka i sin tradition av lokal mobilisering. Denna kan användas för att finna innovativa och lokalt anpassade arbetssätt för samhällsservicen. Kursgårdar, konferensanläggningar och rekreativmiljöer representerar attraktiva utbildningsmiljöer. Många söker ro och inspiration i havsbandet. Omvandlingen av statliga verksamheter och annan strukturomvandling får påtagliga effekter i kust- och skärgårdsområdet. Det ökar möjligheterna för nyföretagande och entreprenörskap. Informationstekniken ger möjlighet att vara uppkopplad. Den ekonomiska tillväxten i regionen ökar efterfrågan på varor och tjänster under fritiden, vilket ökar efterfrågan på tjänster producerade i skärgården t.ex. byggverksamhet och skärgårdskrogar. Den nya marknaden med turism har växt fram som en exklusiv och högkvalitativ, men ändå naturnära och upplevelseinriktad, besöksnäring och är en attraktionsfaktor för hela regionen.

Bibehållen och utvecklad trafik och telekommunikation är viktigt för att *vidga och hålla ihop* hela kust- och skärgårdsområdet inklusive Sörmlands och Upplands skärgårdar och för att öka områdets tillgänglighet i regionen. Infrastruktur, tjänsteutbud och prisvillkor, exempelvis för att resa kollektivt inom kust- och skärgårdsområdet, liksom över länsgränserna, kan behöva anpassas till praktiska och funktionella förutsättningar.

Regionala system och strukturer i kust- och skärgårdsområdet behöver utvecklas med avseende på såväl framtida bebyggelse- och transportstruktur som grönstruktur och vatten men även för att ge företagen goda förutsättningar och villkor. Särskilda insatser krävs för att förbättra förhållandena i den marina miljön inklusive försörjningssystemen för vatten och avlopp. Kulturlandskapets upplevelsevärden och tillgänglighet behöver stärkas och värnas. Den framtida användningen av mark som inte längre behövs för militära ändamål behöver läggas fast med utgångspunkt från de grundläggande regionala utvecklingsmålen.

I kust- och skärgårdsområdet är turism och besöksanläggningar, transportsystem, telekommunikationer samt farleder och hamnar för internationell trafik viktiga för att möjliggöra och underlätta *internationella kontakter*. Dessutom krävs internationell samverkan för att hantera flera viktiga frågor som rör Östersjön, kust- och

skärgårdsområdets förhållanden inklusive den marina miljön och kulturlandskapets framtida utveckling, säkerhet och beredskap samt skärgårdsspecifika kulturtraditioner och produktionsmetoder. Kontakter och samverkan med Ålands och södra Finlands skärgårdar och med andra kust- och skärgårdsområden behöver vidareutvecklas. Det är viktigt att militära markområden som frigörs även kan utnyttjas för att stärka den internationella konkurrenskraften.

Inriktning och åtgärder

Här beskrivs vilka åtgärder som krävs inom nio sakområden för att förverkliga de fem strategierna och uppnå regionens långsiktiga mål:

- Förnyelse i näringslivet
- Integration och invandring
- Kompetensutveckling och FoU
- Bebyggelsestruktur
- Grönstruktur och vatten
- Transportsystemet
- Mark och lokaler för verksamhet och service
- Bostadsmarknad och bostadsbyggande
- Teknisk infrastruktur.

Förnyelse i näringslivet

Näringslivet i kust- och skärgårdsområdet förändras snabbt. Den bättre tillgängligheten i det tätbefolkade storstadsområdet med dess stora samlade marknadspotential är en stark drivkraft för förnyelse. I hela regionen ökar sysselsättningen i tjänste- och serviceorienterade verksamheter. Denna typ av verksamheter finns väl representerade i kust- och skärgårdsområdet där utvecklingsförutsättningarna för nya typer av verksamheter, innovativa produktionsmetoder och affärskoncept ofta är fördelaktiga.

I kust- och skärgårdsområdet finns unika miljöer för rekreation, återhämtning och eget skapande. Utomhusvistelse, stillhet och avskildhet befrämjar kreativitet och problemlösande. Många söker sig till fritidshuset eller båten för att kunna tänka ostört. Upplevelse- och äventyrsturism utnyttjas också för social träning och kompetensutveckling.

Den digitala infrastrukturen och möjligheten till spridning av digitala tjänster är avgörande för många verksamheter i kust- och skärgårdsområdet. Grundläggande infrastruktur för telekommunikationer i form av optiskt stamnät och fast telefoni finns i stora delar av området. Fortfarande återstår att bygga ut lokala förbindelser i de mer glest befolkade delarna av området eller att utnyttja annan teknik.

I Stockholmsregionen finns det fortfarande brister i infrastrukturen när det gäller Internetanslutningar. Bristerna handlar om kapaciteten i telestationerna och om enskildas och småföretags tillgång till anslutningar med hög bandbredd.

Det är av strategisk betydelse att löpande följa utvecklingen av utbyggnaden av IT-infrastrukturen. Förutsättningarna för fortsatt utbyggnad av trådlös infrastruktur i kust- och skärgårdsområdet bör klargöras. Utbyggnaden av fiberkabel kommer inom vissa geografiska områden att ske under de närmaste åren. En ny trådlös teknik håller på att byggas ut i vissa delar av skärgården. Länsstyrelsen följer planerad utbyggnad av IT-infrastrukturen inom ramen för sitt statliga bredbandsuppdrag.

Det internationella samarbetet inom Östersjöns skärgårdshav och kontakter med andra skärgårdar har redan lett till förnyelse av lokala produktionsmönster och nya ekonomiska nätverk. Digital kommunikation är en viktig förutsättning för förnyelse.

Inriktning

Stärk nätverken med andra regioner

- Medverka i samarbetet med andra regioner och skärgårdsområden för att stimulera till förnyelse i näringslivet generellt och i kust- och skärgårdsområdet. Många utvecklingssatsningar är väl lämpade att genomföra inom ramen för internationella samverkansprojekt. Nya möjligheter kan öppnas under EU:s kommande programperiod.

Förbättra tillgången till digital kommunikation

- Se över utbud och efterfrågan på data- och telekommunikationer i kust- och skärgårdsområdet, ta fram ett åtgärdsförslag och driv på genomförandet av tekniskt och ekonomiskt ändamålsenliga lösningar.

Dra nytta av kust- och skärgårdsområdets speciella attraktivitet och utvecklingspotential

- Skapa förutsättningar och ange villkor för företag och verksamheter att utveckla sitt varu- och tjänsteutbud med utgångspunkt i kust- och skärgårdsområdets specifika förhållanden, resurser och kvalitéer.

Integration och invandring

Enligt RUFSS är den bristande integrationen mellan svenskfödda och invandrare en av regionens största svagheter. Denna brist på integration märks även i kust- och skärgårdsområdet. Invandrare är underrepresenterade.

Stora insatser görs av exempelvis Skärgårdsstiftelsen och Waxholmsbolaget för att informera om allemansrätten och utbudet av rekreationsområden och aktiviteter i kust- och skärgårdsområdet. Även kommuner, myndigheter och organisationer inom turism-, kultur- och naturvårdsområdet har ambitionen att informera och locka nya grupper till kust- och skärgårdsområdet. Sådana insatser behöver pågå under lång tid och sikta på att nå människor i olika åldrar, livssituationer och kulturella sammanhang.

Den offentliga sektorn är en stor arbetsgivare som har möjligheter att främja ökad integration genom rekrytering av sin personal.

Inriktning

Bredda tillgängligheten till kust- och skärgården

- Utnyttja möjligheterna att bredda rekryteringen till arbetsplatser inom offentlig sektor.

- Bjud in människor med olika kulturell och social bakgrund till vistelse i kust- och skärgårdsområdet. Förbättra långsiktigt information och marknadsföring av möjligheter till friluftsliv och turism och rikta utbudet till fler målgrupper.

Kompetensutveckling och FoU

Insatser för att utveckla kompetens behövs i kust- och skärgårdsområdet liksom i andra delar av regionen. Skolan spelar en stor roll. I kust- och skärgårdsområdet har särskilda satsningar gjorts för att stärka och utveckla den grundläggande utbildningen. Den mest basala förutsättningen är naturligtvis att skärgården även i fortsättningen kan erbjuda en god livsmiljö för barn och vuxna. Dessutom kan möjligheter att locka fler elever genom samarbete och genom att utveckla ett konkurrenskraftigt utbildningsutbud utnyttjas.

Det behövs också insatser för att påverka attityder och intresse för högre utbildning. När fler högutbildade bosätter sig i området och näringslivet blir mer kunskapskrävande ökar efterfrågan på högre utbildning.

Möjligheterna att delta i högre utbildning och vuxenutbildning är i hög grad beroende av tillgång till datorkommunikation. Många kust- och skärgårdsbors tillgång till information och kunskap i närheten av hemmet skulle kunna tillgodoses genom skolor, lärcentra och andra miljöer med möjlighet till datorkommunikation.

Erfarenheterna av lokalt initierade satsningar som genomförs med stöd av EU-bidrag är goda.

I kust- och skärgårdsområdet finns också viktiga resurser för forskning och kunskapsproduktion i form av laboratorier och andra anläggningar, exempelvis på Askö och vid Studsvik i Sörmland. Ytterligare resurser kan bli tillgängliga när den militära verksamheten omstruktureras.

Inriktning

Stärk elevunderlaget och underlätta skolornas utveckling för att långsiktigt säkerställa tillgången på skolundervisning på kärnöarna

- För att bibehålla och utveckla den grundläggande skolundervisningen i övärlden behöver elevunderlaget stärkas bl.a. genom samverkan och profilering.

Säkerställ möjligheter till kunskaps- och kompetensutveckling i kust- och skärgårdsområdet

- Lokaler, teknisk utrustning och andra resurser för distansutbildning behöver finnas i kust- och skärgårdsområdets olika delar.
- Kursutbud, innehåll och undervisningsformer behöver utvecklas för att passa levnadsförhållanden och utvecklingsbehov i kust- och skärgårdsområdet.

Bebyggelsestruktur

Skärgården består av olika delar som har skilda förutsättningar och karaktärer. Skärgården kan delas upp i tre naturgeografiska zoner och i delar med olika tillgänglighet till arbetsmarknad, service, utbildning mm. Detta har påverkat och kommer att påverka både bebyggelse- och befolkningsutveckling. Kusten och framförallt skärgårdsområdet med öar utan vägförbindelse är småskalig jämfört med Stockholmsregionen i övrigt. Bebyggelsestrukturen ska stödja företagande och boende i kust- och skärgårdsområdet.

Särskilda åtgärder behövs för permanentboende och för att värna känsliga natur-, kultur- och rekreationsområden.

Skärgården är i hög grad en resurs för hela regionen. Bebyggelsen måste utvecklas på ett sätt som är förenligt med känsliga miljö-, natur- och kulturhistoriska värden. Regler för strandskydd och hänsynstagande till natur-, kultur- och rekreationsvärden bör anpassas efter de lokala förhållandena med ambitionen att stärka vattenkontakten och andra upplevelsevärden i den byggda och obebyggda miljön.

Inom de delar av skärgården som saknar vägförbindelser (bro, tunnel och statlig färja) bör ny bebyggelse i första hand lokaliseras till samhällen och byar på kärnöarna. På det sättet motverkas spridd bebyggelse och obebyggda områden bevaras. Det ökar också de långsiktiga förutsättningarna att bibehålla och stärka underlaget för kommunikationer och annan service på öarna liksom deras möjligheter att fungera som servicepunkter för befolkningen på omgivande öar och för rekreations- och friluftslivet. Det stärker även förutsättningarna för företagande. När kostnaderna kan fördelas på fler, ökar också möjligheterna att tillhandahålla ändamålsenliga anläggningar för vatten, avlopp, energi och för telekommunikation. Särskilda bedömningar bör göras för var gemensamma VA-anläggningar kan vara lämpliga och var tillgången på sötvatten kan bli ett problem. Enstaka bebyggelsekompletteringar bör även tillåtas på övriga öar. Bebyggelseutveckling för åretruntboende och verksamheter bör ske, förutsatt att tillgången till sötvatten täcker behovet och den marina miljön tål den ökade belastningen. Dessutom förutsatt att det är förenligt med valda förhållningssätt till natur-, kultur- och rekreationsvärden samt krav på miljöanpassade tekniska försörjningssystem. Idag finns 13 kärnöar utpekade i RUFSS (Arholma, Tjockö, Ingmarsö, Tynningö, Ramsö, Svartsö, Gällnö, Stora Möja, Runmarö, Sandön, Nämdö, Ornö och Utö). Om andra öar i skärgården utvecklas så att de uppfyller kriterierna för att vara kärnö kommer deras status att omprövas.

I kustområdet på fastlandet och öar med bro, tunnel och färja pågår en mer eller mindre omfattande permanentning av fritidshus. Omvandling till permanentboende kan vara ett sätt att stärka regionens kapacitet inom redan bebyggd struktur, förutsatt att detta kan ske på ett långsiktigt hållbart sätt, exempelvis i form av godtagbara lösningar för teknisk försörjning, kollektivtrafik och service.

Utvecklingen kan påverkas genom bl.a. detaljplaneläggning och bygglovgivning. Kommunerna bör prioritera och lyfta fram de områden som är bäst lämpade för permanentboende eller som är mest angelägna att detaljplanelägga därför att de har ett högt permanentningstryck. Andra områden kan vara mindre lämpliga eller ha ett förhållandevis lågt permanentningstryck. Där får kommunerna ta ställning till bygglovsansökningar från fall till fall.

Städer och tätorter längs kusten har stor betydelse för kust- och skärgårdsområdet med sin tillgänglighet till arbetsplatser, service, utbildning och kultur. Vissa orter har i den regionala utvecklingsplanen 2001 för Stockholmsregionen, RUFSS 2001 angetts som övrig regional stadsbygd eller regional stadsbygd med utbyggnadspotential.

RUFSS 2001 anger att bebyggelsestrukturen ska inriktas på att, göra regionens bebyggelsestruktur tätare, skapa en god stadsmiljö med arkitektoniska värden och vidga den funktionella regionen. Omfattande tillväxt av spridd bebyggelse bör motverkas. De stora bebyggelsetillskotten bör koncentreras till regionala kärnområden och till områden i anslutning till kommunikationsstråken.

När detta synsätt tillämpas på kust- och skärgårdsområdet innebär det att framtida bebyggelseutveckling bör prioriteras i anslutning till befintlig bebyggelse med goda

förutsättningar för bland annat service och kollektivtrafik. I kust- och skärgårdsområdet finns ytterligare en parameter som är en förutsättning för ny bebyggelse och det är tillgång till långsiktig vatten- och avloppsförsörjning. Tillgången på sötvatten utgör en begränsande faktor.-

Inriktning

Planera för ny bebyggelse för permanentboende på öar med statlig färja och för att stärka kärnöarna

- Kommunerna bör ha underlag som anger förutsättningar för ny bebyggelse för kommunens olika delar.
- Ny bebyggelse bör tillkomma för att möjliggöra åretruntboende och verksamheter i samhällen och byar på kärnöarna och på öar med statlig färja.
- Bebyggelsen bör anpassas till de naturgivna förutsättningarna, så att natur-, kultur- och rekreationsintressena tillgodoses. Det bör övervägas var tillgången på sötvatten och påverkan på den marina miljön kan utgöra ett problem.

Ta fram strategier för kust- och skärgårdsområden med olika karaktär

- Överväg vilka bebyggelseområden i kust- och skärgårdsområdet som bör detaljplaneras för permanentbebyggelse, vilka som kan förändras med bygglov från fall till fall och vilka som inte bör permanentas.
- Preciserat tillämpningen av strandskyddet i översiktsplaner.
- Preciserat i översiktsplaner förhållningssätt till natur-, kultur- och rekreationsvärden (i kust- och skärgården) genom att ange kvalitetskriterier för lokalisering och utformning av byggnader och anläggningar.

Grönstruktur och vatten

Kust- och skärgårdsområdet är ett vidsträckt geografiskt område med unika natur-, kultur- och rekreationsvärden både på land och i den marina miljön. Mycket stora delar av området är obebyggt. Under senare tid har hoten mot dessa värden fått ökad uppmärksamhet. Hela ytterskärgården är av riksintresse för såväl naturvård som friluftsliv och har mycket höga natur-, kultur- och rekreationsvärden.

Förhållningssätt till kust- och skärgårdslandskapets natur-, kultur- och rekreationsvärden inom hela det område som omfattas av skyddsbestämmelserna enligt miljöbalkens fjärde kapitel behöver preciseras för områden med olika karaktär.

Upplevelsevärdena i kust- och skärgårdsområdets olika delar, inklusive kulturarv, flora och djurliv behöver artikuleras på motsvarande sätt som i de regionala grönkilarna. Det ger underlag för att definiera förhållningssätt och utgångspunkter för brukande, skötsel och vård samt framtida utveckling av grönstruktur och vattenmiljöer i hela kust- och skärgårdsområdet. Redan idag finns dock tillräcklig kunskap för att kunna fördjupa dialogen om framtida användning av försvarets marker, belysa miljövärden i samband med omstrukturering av farleder och hamnar, behov av restaurering, aktivt bruk och djurhållning för att vidmakthålla kulturlandskap samt skärpa kraven på ökad miljöhänsyn i särskilt känsliga och upplevelserika områden. Ett mellankommunalt samarbete bör initieras för att identifiera områden med särskilt stora upplevelsevärden och föreslå hur de

kan skyddas mot intrång som buller och visuella störningar, samtidigt som allmänhetens tillgång till attraktiva områden förbättras. Detta kan inkludera överväganden om regler och förhållningssätt för att utveckla ett långsiktigt hållbart båtliv i skärgården och att värna tystnaden.

Förhållandena i Östersjöns marina miljö har uppmärksammats internationellt bl.a. till följd av EU-utvidgningen, som inneburit att Östersjön nästan blivit ett innanhav i EU. FN:s sjöfartsorganisation har klassat Östersjön som ett särskilt känsligt havsområde. OECD har uppmanat Sverige att utarbeta en nationell havsmiljöstrategi, ett behov som höras i miljömålspropositionen 2005.

Inom Stockholm–Mälarenregionen håller nya strukturer och system för miljöövervakning och åtgärdsinriktad förvaltning av Mälarens och Svealands kustvattenområdes avrinningsområden på att byggas upp med utgångspunkt från EU:s vattendirektiv.

Miljösituationen i kust- och skärgårdens vattenområden behöver belysas, förslag till insatser behöver föras fram och genomförandet stimuleras för att komma till rätta med oönskade förändringar och förbättra skyddet av den marina miljön. Kommunernas arbete med kustplanering och fördjupade översiktsplaner utgör ett viktigt underlag liksom länsstyrelsernas, kustvattenvårdsförbundets och andras arbeten. Institutionen för systemekologi vid Stockholms universitet undersöker för närvarande skärgårdsvattnen på uppdrag av Svealands kustvattenvårdsförbund. Detta kommer att ge underlag för arbetet med karaktärisering enligt vattendirektivet.

Med en åtgärdsinriktad vattenförvaltning avses det arbete som kommer att utföras med anledning av vattendirektivet. En fördjupad karaktärisering av vattenmiljöer i länet inklusive kustvatten (ut till en nautisk mil från baslinjen) kommer att genomföras under 2006 omfattande fysikalisk-kemiska och biologiska faktorer. Ett övervakningsprogram kommer att etableras i syfte att följa upp de vattenrelaterade miljömål som kommer att anges av vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt. Vattendirektivet har en specifik tidplan som styr bl.a. framtagande av åtgärdsprogram och förvaltningsplan (år 2009), ekonomiska styrmedel (2010) och uppnådd god ekologisk status (2015) för yt-, grund- och kustvatten.

Utbyggnaden av anläggningar för avloppsrening och försörjning med sötvatten behöver skyndas på i kust- och skärgårdsområdet. Ekologiskt känsliga vattenmiljöer behöver få ett ökat skydd och insatser för att säkerställa kulturlandskapets värden brådskar.

Bygg vidare på tidigare regionalt strategiarbete och kunskapsunderlag för att skapa regional samsyn i frågor som rör den marina miljön. Vidareutveckla arbetet med att fördjupa förståelsen och ta fram och genomföra konkreta åtgärdsförslag på basis av tidigare gjorda erfarenheter, inklusive Länsstyrelsernas miljö- och hushållningsprogram och det regionala miljömålsarbetet i Stockholms län.

Inriktning

Belys, stärk och skydda natur-, kultur- och rekreationsvärdena i kust- och skärgårdsområdet

- Ta fram ett delregionalt underlag för landskapets upplevelsevärden på land och i vattnet.
- Öka kunskapen om bullerpåverkan och tysta områden i kust- och skärgårdsområdet. Identifiera ”hänsynsområden” där buller och andra störande verksamheter för djur- och friluftslivet begränsas.

- Identifiera insatser som stärker skyddet av natur-, kultur- och rekreationsvärden i den marina miljön.
- Definiera förhållningssätt och regler för ett långsiktigt hållbart båtliv i skärgården.

Ta fram regionalt underlag till en nationell havsmiljöstrategi

- Identifiera insatser som leder till att miljösituationen i kust- och skärgårdsområdets vattenområden förbättras.
- Ta fram ett förslag till åtgärdsstrategi för att förbättra den marina miljön i Stockholms kust- och skärgårdsområde.

Utveckla åtgärdsinriktad vattenförvaltning, som inkluderar användningen av sötvattensresurser och recipienter i kust- och skärgårdsområdet

- Stimulera genomförandet av åtgärdsinriktad vattenförvaltning för att komma till rätta med önskade förändringar av vattenkvalitén.

Transportsystemet

Transporter i kust- och skärgårdsområdet har delvis andra förutsättningar än i övriga länet. Det vidsträckta, vattenpräglade landskapet är ofta glest befolkat. Tidvis är vattenområdena oframkomliga och marknadsunderlaget för ekonomiskt bärkraftiga transporttjänster är ofta svagt. Det gäller både resande och godstransporter med tillhörande informationstjänster.

Under de kommande åren väntas både dag- och nattbefolkningen öka i området liksom antalet besökare. Marknadsunderlaget för transporter kommer att förbättras samtidigt som nya störningar och kapacitetsbrister kan uppstå. Utbudet av allmänna kommunikationer i form av kollektivtrafik till lands och till sjöss är en viktig utvecklingsförutsättning.

När efterfrågan på privata och kollektiva transporter ökar, behöver både infrastruktur och tjänsteutbud utvecklas. Infrastrukturen för transporter i kust- och skärgårdsområdet inkluderar vägar, järnvägar och farleder av nationell och internationell betydelse samt regionalt betydelsefulla land och vattenvägar, färjor, bryggor, replipunkter, bytespunkter och hamnar och en stor mängd lokala vägar, farleder, landfästen, bryggor och angringsmöjligheter. Ett ökat antal sjötransporter kan innebära ett ökat slitage på skärgården.

Kollektivtrafiken omfattar såväl spårtrafik och busstrafik som båttrafik. Den inkluderar också samhällsfinansierade tjänster som skolskjuts och färdtjänst. God passning mellan trafikslag i tid, rum samt med avseende på biljett- och rabattsystem, taxestruktur och regler är viktigt för trafikanterna och näringslivets förutsättningar.

Även systemen för varustransporter behöver kunna utvecklas i takt med att befolkning och verksamheter ökar i omfattning.

Den internationella sjöfarten väntas fortsätta att öka. Pågående översyn av hamnstruktur och farledssystem kan komma att leda till nyinvesteringar och andra förändringar i såväl hamnområden som anslutande förbindelser på både sjö- och landsidan. Stockholm-Mälarenregionens framtida hamn och terminalstruktur med tillhörande farleder och landanslutningar studeras för närvarande i flera olika sammanhang. Framtida rollfördelning och utvecklingsinriktning är ännu inte fastlagd. I det fortsatta arbetet behöver miljöhänsyn och kriterier för hållbar utveckling i kust- och skärgårdsområdet beaktas.

Kust- och skärgårdsområdets transportsystem består funktionellt av land- och sjöbaserade tillfarter från Stockholm–Mälarenregionshållet, lokala länkar som fördelar trafiken inom olika delområden samt landfästen i form av replipunkter för kollektivtrafik liksom hamnar, färjelägen och bryggor för omlastning och omstigning mellan land och sjötrafik. Den delregionala planen omfattar internationellt, nationellt och regionalt betydelsefulla delar av detta system. I detta system ingår även en stor mängd lokalt betydelsefulla landfästen, anläggningar och tjänster.

Behoven av framtida investeringar i kust- och skärgårdsområdet behöver uppmärksammas särskilt i samband med den återkommande transportinfrastrukturplaneringen. En långsiktig strategi bör tas fram för upprustning, miljöanpassning, säkerhets- och standardförbättring, kapacitetsförbättring samt utbyggnad för att undanröja eventuella flaskhalsar längs kust- och skärgårdsområdets tillfarter i väg- och spårtrafikinfrastrukturen. Den långsiktiga strategin bör också omfatta regionalt betydelsefulla noder (inklusive vändplaner, godstransportmöjligheter, parkering, bryggor och angöring för både enskilda och kollektiva transporter). Möjligheten att utveckla spårbusen kollektivtrafik längs kusten till Norrtälje på sikt bör säkerställas.

Smidiga transportlösningar från dörr till dörr, som inkluderar flera transportslag, kräver helhetstänkande och effektiv logistik. Både land- och sjötransportförbindelser och anknytningar till lokala, regionala och nationella terminaler för resor och transporter i såväl kust- och skärgårdsområdet som i andra delar av storstadsregionen behöver beaktas. Resor, godstransporter och informationstjänster behöver integreras så att trafikanternas resor underlättas, liksom varuägarnas, trafikutövarnas och andra berörda aktörers godstransporter från dörr till dörr, och så att tjänsteutbud och service vid bytespunkter och bryggor fungerar väl. Samordningen behöver ske utifrån både tekniska och administrativa utgångspunkter. Ett gemensamt system behöver definieras som också inkluderar insatser för att samordna och effektivisera utnyttjandet av hela det samlade trafikutbudet av kollektivtrafik i kust- och skärgårdsområdet inklusive samhällsfinansierade resor.

Ett långsiktigt bestående nät av stomlinjer, som ansluter till det regionala stomlinjenätet utanför regioncentrum, bör definieras med utgångspunkt från de principer för upptagningsområden, replipunkter och kärnöar som anges i RUF5.

Inriktning

Ta fram underlag för en samlad investeringsplanering utifrån kust- och skärgårdsområdets specifika situation och långsiktiga utvecklingsmöjligheter

- Uppmärksamma behoven av investeringar i kust- och skärgårdsområdet särskilt i den återkommande transportinfrastrukturplaneringen.

Anpassa inseglingsförhållandena till Stockholmsregionens hamnar och andra delar av farledssystemet i kust- och skärgårdsområdet för att tillgodose nya behov och med hänsyn taget till högt ställda krav på säkerhet och miljöanpassning

- Förbättra inseglingsförhållandena till Stockholmsregionens hamnar genom att bl.a. bygga ut Horstensleden.

Ta fram underlag som belyser kust- och skärgårdsrelevanta aspekter inför beslut om framtida storregional hamnstruktur.

- Se över sträckning och regler för regionens farleder och lokalisering av hamnar med inriktning att säkerställa skyddet för känsliga områden, minska trafikens miljöstörningar och öka säkerheten samtidigt som framkomligheten för den kollektiva trafiken på land och vatten säkerställs.

Samordna, effektivisera och utveckla det samlade utbudet av transporttjänster i kust- och skärgårdsområdet inklusive samhällsfinansierade resor

- Ta fram en bryggplanering utifrån en brygghierarki, se över serviceutbud och tjänster.
- Informationstjänster som underlättar resande och frakttransporter behöver utvecklas.

Mark och lokaler för verksamhet och service

Efterfrågan på mark och lokaler i kust- och skärgårdsområdet förutses få en ökad inriktning på mer småskaliga verksamheter. Ökad sysselsättning väntas inom tjänste- och serviceproducerande verksamheter. Fler företag väntas efterfråga lokalisering i anslutning till bostäder, service och reguljär linjetrafik. I vissa fall, exempelvis inom turism- och rekreationsnäringarna, kan dock efterfrågan på transporter öka snabbare.

I kust- och skärgårdsområdet behöver också mark reserveras för mer störande verksamheter som omlastningsplatser, terminaler och hamnar, industriella verksamheter samt för militära och andra mer ytkrävande, bullrande och materialhanterande verksamheter som behöver tillfarter för tung trafik både på land och till sjöss.

Även om mark- och lokalanspråken kan förutses vara mer småskaliga än i andra delar av länet kan mark för t.ex. godshantering behöva reserveras för att tillgodose näringslivets behov i kust- och skärgårdsområdet.

Den pågående omställningen av försvaret och omstrukturering av andra verksamheter, exempelvis hamnverksamhet och sjöfart, kan väntas leda till väsentligt förändrade markanspråk i kust- och skärgårdsområdet. Stora delar av de tidigare militära områdena kan förutses få stärkt skydd för vidmakthållande av natur- och kulturvärden, eller upplåtas till rekreation och rörligt friluftsliv. I många fall kommer flera olika verksamheter att kunna samlokaliseras och även samutnyttja mark och anläggningar. Möjligheter att använda betydande markområden för helt nya ändamål, inklusive näringsliv, förutses.

Nya hamnanläggningar med tillhörande terminalområden samt land- och sjöförbindelser kan få mycket stora omgivningseffekter. Miljöpåverkan kan även bli stor i själva hamnområdet.

Inriktning

Reservera mark för terminaler och verksamheter som är beroende av tunga transporter

- Reservera mark för tungtransportberoende verksamheter i anslutning till omlastningspunkter, hamnar och terminaler av regionalt och nationellt intresse. Säkerställ långsiktiga behov av mark för teknisk försörjning, industriell produktion och andra regionalt och nationellt betydelsefulla verksamheter, som kan medföra störande inverkan på omgivningen.

Utnyttja möjligheterna att överföra områden som inte längre behövs för militär verksamhet till civil användning

- Klarlägg framtida användning av tidigare militära områden och anläggningar med utgångspunkt från de grundläggande målen för regionens utveckling enligt RUFSS.
- Skjutfält och militära övningsområden som inte används för militär verksamhet bör skyndsamt röjas och saneras.

Bostadsmarknad och bostadsbyggande

Bostadsmarknaden i kust- och skärgårdsområdet är olika på fastlandet och på öar med vägförbindelse (dvs. bro, tunnel och färja) jämfört med öar utan vägförbindelse. På öar utan vägförbindelse är det svårt att få till stånd och behålla bostäder för permanentboende, särskilt för ungdomar och äldre, medan det på fastlandet och öar med vägförbindelse på många håll pågår en snabb permanentning och komplettering. Det pågår även en viss permanentning på öar utan vägförbindelse. I kust- och skärgårdsområdet finns en trend med ökat deltidboende.

För öar utan vägförbindelse är bofast befolkning nödvändig för att skärgårdens natur-, kultur- och rekreationsvärden ska bestå. En framsynt bostadsförsörjningsplanering är viktig för att kunna behålla en levande skärgård. Det finns behov av nya/ fler bostäder för den bofasta befolkningen, framförallt på kärnöarna. Framst finns behov av nya hyresbostäder. Ur hela regionens synvinkel torde bostadstillskotten på öarna vara små. Det är således lokala överväganden som behövs för dessa områden.

Fastlandet och öar med vägförbindelse är mer en del av Stockholmsregionens bostadsmarknad, även om den har starka lokala drag. För mindre och större samhällen som ofta har en viktig roll för service och lokal arbetsmarknad bör inriktningen vara att ny permanentbebyggelse kommer till stånd, med hänsyn tagen till natur-, kultur- och rekreationsvärden samt tekniska förutsättningar. För orterna torde det ofta handla om detaljplaneläggning. Kommunerna bör verka för att tillgodose ett varierat bostadsutbud för olika hushållstyper och bostadsbehov.

För områden på fastlandet eller på öar med vägförbindelse som domineras av fritidshus eller som har dominerats av fritidshus behövs särskilda överväganden. Ett antal av dessa områden ligger väl till ur regional synvinkel eller har en hög grad av permanentning. För dessa torde en total omvandling vara en tidsfråga. Sannolikt behövs för dessa områden en detaljplaneläggning för att klara trafik, teknisk försörjning och annan service. Det kan vara lämpligt att sträva efter en tidsordning för de kommunala insatserna både för att prioritera resurserna och för att uppnå en tydlighet för fastighetsägarna. För andra områden kan en omfattande omvandling ligga långt fram i tiden eller knappast bli aktuell. Det kräver andra förhållningssätt.

Viktiga frågor att beakta i bostadsförsörjningsplanering är läget i regionen, förutsättningarna för väg- och kollektivtrafik, service, tekniska system liksom förhållningssätt till natur-, kultur- och rekreationsvärden. Förutsättningarna för enskilda vatten- och avloppsanläggningar i de olika områdena är viktiga att ta fram eftersom det finns delar av skärgården där detta annars kan bli ett problem. Ett varierat utbud av bostäder bör även eftersträvas på öar med vägförbindelse och på kärnöar. Omprövning pågår av en del områden som haft militära restriktioner, det kan ge nya förutsättningar.

Inriktning

Verka för att nya permanentbostäder tillkommer för olika hushållstyper på öar utan vägförbindelse där det är rimligt med hänsyn till natur-, kultur- och rekreationsvärden.

- Klarlägg förutsättningar för var permanentbebyggelse kan tillkomma och för var permanentning ej bör ske.
- Verka för att större och mindre samhällen kan öka sin permanentbefolkning för att behålla en levande skärgård.

Teknisk infrastruktur

En regional och nationell kraftsamling krävs för att förbättra miljön i Stockholms kust- och skärgårdsområde och i Östersjön.

Befintlig och tillkommande bebyggelse bör anslutas till ändamålsenliga anläggningar för sötvattensförsörjning och avloppshantering. Bebyggelse inom Stockholmsnära delar av skärgården bör prioriteras, liksom bebyggelse i områden som avvattnas till recipienter med kraftigt förhöjda näringsvärden.

Möjligheten till vatten- och avloppsförsörjning är i delar av kust- och skärgårdsområdet en starkt begränsande faktor för exploatering och utveckling av boende och verksamheter. Stora delar av kust- och skärgårdsområdet har redan idag problem med tillgång och kvalitet avseende grundvatten. I de delar av skärgården där man under överskådlig tid är beroende av lokala lösningar för vatten och avlopp behöver strategier utarbetas för hur dessa frågor ska lösas långsiktigt och med hänsyn till lokala resurser och miljön.

Avsaltning av havsvatten är en möjlig teknik för produktion av sött vatten för hushålls och verksamheters behov. Kunskapen kring avsaltning är dock otillräcklig, t ex vad gäller förekomsten av algtoxiner. Tekniken är kostsam i anläggande och drift samt kräver regelbunden tillsyn och service, vilket gör att den lämpar sig bäst under vissa förutsättningar, t ex som gemensamhetsanläggning.

Skärgården med sitt ofta ringa jordtäckte, sprickiga berggrund och känsliga recipienter ställer höga krav på avloppsanläggningarnas funktion, utformning och placering. Detta tillsammans med den begränsade tillgången på vatten gör att WC är mindre lämpligt på många platser.

I många fall är gemensamhetsanläggningar för vatten och/eller avlopp som försörjer ett större antal fastigheter bättre ur miljö- och hälsoskyddsperspektiv än enskilda lösningar. Kretsloppslösningar kan vara ett sätt att säkerställa en god närsaltsreduktion och smittskydd. För att dessa lösningar skall fungera fullt ut krävs dock system för hygienisering av avloppsfraktioner och avsättning till odlad mark inom rimliga avstånd.

Avfallshanteringen står inför nya förutsättningar genom nya arbetsmiljökrav och förbud mot deponering av latrin. De nya förutsättningarna kräver förbättrade och fler gemensamma avfallsstationer med källsortering. Det bör utredas om latrinhanteringen kan ordnas i ett större sammanhang och med möjlighet till lokala kretslopp.

Inriktning

Bygg ut miljöanpassade anläggningar för sötvattensförsörjning och hantering av avlopp och avfall i kust- och skärgårdsområdet

- Utveckla och etablera ändamålsenliga tekniska system och anläggningar i kust- och skärgårdsområdet.
- Utred den regionala betydelsen av gemensamhetsanläggningar för vatten och avlopp.
- Utveckla verktyg (juridiska, organisatoriska, tekniska, metodmässiga) för att förutse och förhindra saltvatteninträngning i brunnar. Öka kunskapen kring avsaltningsanläggningar och teknikens potential.
- Utred möjligheterna till kretsloppslösningar för avlopp med hygienisering av avloppsfraktioner samt möjligheterna till samordning med hantering av organiskt avfall.

Redovisning på plankarta-

På den delregionala plankartan redovisas inriktningen för den framtida markanvändningen i olika kategorier inom Stockholms län. Stockholms läns landsting kan endast politiskt behandla den delregionala planen med inriktningar och åtgärder som omfattar länet.

Kartredovisningen ansluter till redovisningen i den Regionala utvecklingsplanen 2001 för Stockholmsregionen, RUFS 2001.

Kartan här redovisar även bebyggelsestrukturen i RUFS 2001 med Regional stadsbygd med utbyggnadspotential samt övrig Regional stadsbygd. Regional stadsbygd med utbyggnadspotential avser mark med goda regionala lägesegenskaper och förutsättningar för god försörjning med kollektivtrafik och för en energieffektiv stadsbygd. Det är mark som är väl lämpad för ett intensivt markutnyttjande och som bör prioriteras för bebyggelseutveckling. Övrig regional stadsbygd avser mark för samlad bebyggelse i områden av större omfattning. Den omfattar befintlig tätortsbebyggelse, markreservationer i kommunala översiktsplaner samt fritidshusområden som bedöms bli permanentade under RUFS planperiod (fram till 2030).

Kartan redovisar den principiella avvägningen mellan olika mark- och vattenanvändningsintressen där även kulturpräglade områden med starka bevarandebestånd kan kräva ett aktivt nyttjande. Slutlig avvägning görs på kommunal nivå.

På plankartan indelas skärgården i fyra delområden som har olika förutsättningar och karaktär, se även sid. 58.

RUFS hänsynskarta omfattar även kust- och skärgårdsområdet i Stockholms län.

Öar utan vägförbindelser till fastlandet – Kärnöar

Öar med grundläggande samhällsservice som skola och kollektiv trafikförsörjning året runt och som inte har vägförbindelse genom bro, tunnel och statlig färja till fastlandet.

Inriktning

- På öar utan vägförbindelse bör ny bebyggelse i första hand tillkomma i byar och samhällen på kärnöar för utveckling av åretruntboende, verksamheter och service med hänsyn till natur- och kulturvärden samt miljöanpassade tekniska system.
- Kärnöarna bör ha tillgång till ett varierat utbud av bostäder för permanentboende.
- Ny bebyggelse anpassas till tillgången på sötvatten och till känsliga marina miljöer.
- Befintlig bebyggelse bör vara ansluten till ändamålsenliga anläggningar för vattenförsörjning och avloppshantering.

Öar utan vägförbindelse till fastlandet – Övriga öar

Inriktning

- Ny bebyggelse kan tillkomma genom avstyckning i anslutning till befintlig bebyggelse om det finns ändamålsenlig vatten- och avloppsförsörjning och kollektivtrafikförsörjning.
- Befintlig bebyggelse bör vara ansluten till ändamålsenliga anläggningar för vattenförsörjning och avloppshantering.
- Ny bebyggelse anpassas till tillgången på sötvatten och till känsliga marina miljöer.
- Ny bebyggelse bör undvikas på obebyggda öar.

Öar utan vägförbindelse till fastlandet – Ytterskärgården

Ytterskärgården omfattas av de yttre delarna av skärgårdsområdet i en linje från Arholma till Utö ned utanför Tjockö, Blidö, Möja, Runmarö, Nämdö, och Ornö.

Inriktning

- Ny bebyggelse bör undvikas. Befintlig bebyggelse bör vara ansluten till ändamålsenliga anläggningar för vattenförsörjning och avloppshantering.
- Ytterskärgårdens karaktär av ostört natur- och kulturlandskap med vidsträckt arkipelager ska behållas och skyddas.

Fastlandet och öar med bro, tunnel och statlig färja

Befintlig bebyggelse utanför regional stadsbygd i RUFSS. Bebyggd mark med möjligheter till förtätning och kompletteringsbebyggelse.

Inriktning

- Öar med vägförbindelse bör ha tillgång till ett varierat utbud av bostäder för permanentboende.
- Ny bebyggelse kan tillkomma inom befintliga samhällen, byar eller redan bebyggda områden om det finns långsiktig vatten- och avloppsförsörjning och kollektivtrafikförsörjning.
- Befintlig bebyggelse bör vara ansluten till ändamålsenliga anläggningar för vattenförsörjning och avloppshantering.
- Ny bebyggelse anpassas till tillgången på sötvatten och till känsliga marina miljöer.
- Ny bebyggelse bör inte tillkomma om inte hänsynstaganden till vattenkvaliteten i vattendrag och grunda havsvikar eller hänsynstaganden till andra natur-, kultur-, och rekreationsvärden kan säkerställas.

Nationella och regionala vägar, spår, farleder, stombusslinjer och linjetrafik på vatten

Framtida trafiksystem redovisas i form av övergripande regionalt vägnät och kollektivtrafikens regionala spårbundna nät med utblickar mot angränsande län. Inom kust- och skärgårdsområdet redovisas replipunkter för stomlinjetrafik.

Mark för spårtrafik längs kusten mot Norrtälje bör reserveras i den kommunala planeringen.

På sikt bör replipunkterna i Dalarö och Årsta ersättas av mer ändamålsenliga och långsiktiga alternativ.

Inriktning

- Mark och vatten bör hållas tillgängliga för den nationella och regionala trafikförsörjningen. Vid planering för ändrad markanvändning bör förutsättningarna för trafiksystemets utbyggnad, funktionalitet och samspel med bebyggelsen uppmärksammas.
- Långsiktiga alternativ för replipunkterna Årsta och Dalarö bör utredas för framtida behov.
- Möjligheter att förbättra inseglingsförhållandena till regionens hamnar säkerställs genom reservat för nya eller ändrade stomfarleder.

Större Regionala terminaler, anläggningar och verksamheter med tunga transporter

Befintliga och nya terminaler samt övriga områden som behövs för kust- och skärgårdsområdets trafikförsörjning, till exempel hamnar och omlastningsplatser för gods.

Inriktning

- Mark och vatten bör hållas tillgängliga för regional försörjning med gods, varor, maskiner, energi, avfall och massor m.m. som kräver tunga transporter. Skyddsavstånd till annan bebyggelse och till områden med känsliga natur-, kultur- och rekreationsvärden bör beaktas.
- Förutsättningar för samverkan mellan land- och sjötransporter bör särskilt uppmärksammas. Samplanering bör ske mellan berörda kommuner och trafikhuvudmän.

Militära övningsområden och skjutfält

Områden för militär verksamhet behövs i mindre omfattning även i framtiden. Områden som inte längre behövs som militära övningsområden kan övergå i civil verksamhet under förutsättning att området saneras och röjs samt att erforderliga tillstånd ges.

Inriktning

- Villkor för ändrad användning av tidigare militära övningsområden preciseras enligt miljöbalken och annan tillämplig lagstiftning.

Genomförande och uppföljning

I likhet med andra strategiska insatser för att stärka Stockholmsregionens internationella konkurrenskraft, erbjuda goda och jämlika levnadsvillkor samt en långsiktigt hållbar livsmiljö enligt RUFs, krävs samverkan mellan många olika parter för att ovan föreslagna insatser i kust- och skärgårdsområdet ska kunna genomföras.

I kust- och skärgårdsområdet spelar offentliga aktörer en jämförelsevis stor roll. Kommunerna har en ledande roll genom sitt planmonopol. De statliga och nationella intressena har starka företrädare. Regionala huvudmän har ett särskilt ansvar för exempelvis kollektivtrafik och Skärgårdsstiftelsens områden. Privata aktörer kan förutses få växande betydelse under kommande år.

Insatser för att utveckla förhållandena i kust- och skärgårdsområdet bör ske på samma sätt som annan samverkan vars syfte är att stimulera genomförandet av RUFSS 2001. Genomförande av den delregionala utvecklingsplanen för Stockholms kust och skärgård kan ske inom ramen för redan etablerade samverkansprocesser. Det är betydelsefullt att även hitta nya former för samverkansprocesser.

Nya initiativ behövs dock för att klara ut fortsatt användning av och villkor för nyttjande av tidigare militära områden samt för att förbättra den marina miljön och stärka hänsynstagandet till natur-, kultur- och rekreationsvärden i hela kust- och skärgårdsområdet.

Inriktning

Inordna arbetet med att genomföra föreslagna insatser i den delregionala planen för kust- och skärgårdsområdet både i redan etablerade samverkansprocesser och nya processer

- Uppmärksamma förhållandena i kust- och skärgårdsområdet särskilt inom ramen för redan etablerade samarbetsprocesser som har till syfte att stimulera innovation och förnyelse, integration och invandring samt kompetensutveckling och FoU.
- Fördjupa samarbetet mellan kommuner och andra berörda huvudmän kring gemensamma planeringsfrågor som rör bebyggelsestrukturen, landskapets sociala upplevelsevärden, den marina miljön samt planerade investeringar och andra insatser för att förbättra infrastrukturen, öka säkerheten och utveckla serviceutbudet i trafiksystem och tekniska försörjningssystem inom kust- och skärgårdsområdet.

Driv på den regionala dialogen för att klara ut framtida användning av militära områden

- Verka för en samsyn i regionen om fortsatt användning av och villkor för nyttjande av tidigare militära områden i kust- och skärgårdsområdet.

Ta fram en regional strategi för samverkan i kust- och skärgårdsområdet. Regionala aktörer behöver gemensamt utarbeta åtgärdsstrategier för olika geografiska och tematiska områden.

- Utveckla dialogen med nationella och internationella aktörer.
- Precisera hur de unika natur-, kultur- och rekreationsvärdena i olika delar av kust- och skärgårdsområdet kan värnas och stärkas.

Hållbar utveckling

I det delregionala planeringsarbetet har nya ekonomiska, sociala och miljömässiga villkor för kust- och skärgårdsområdet uppmärksammas liksom grundläggande behov av att precisera hur hänsynstagandet till natur-, kultur- och rekreationsvärden kan stärkas.

Hoten mot miljön har delvis ändrat karaktär. Mer liv och rörelse, mer trafik och ökad befolkning i kust- och skärgårdsområdet och dess avrinningsområde innebär att diffusa utsläpp och spridda miljöstörningar ökar. Samtidigt har en avveckling av militära verksamheter som haft en stor miljöpåverkan inletts.

De sociala förhållandena har gradvis förbättrats under lång tid och ekonomin har stärkts. Fortfarande behövs dock samhällsinsatser för att vidmakthålla grundläggande förutsättningar för företagande och bofast befolkning året runt på kärnöarna samt för att säkra allmänhetens tillgång till mark och anläggningar för rekreation och friluftsliv i kust- och skärgårdsområdet. Detta har stor betydelse för en långsiktigt hållbar social struktur i kust- och skärgårdsområdet och för välfärden i hela regionen.

Nya verksamheter, ökad trafik och andra aktiviteter samt ökad bosättning kommer att ge upphov till både nya möjligheter och även störningar. På både land och vatten behöver trafiksystemet bli mer miljöanpassat. Det tärs på de begränsade sötvattenresurserna i kust- och skärgårdsområdet vilket leder till saltvatteninträngning. Dricksvattenförsörjning och omhändertagande av avlopp och avfall behöver anpassas till de naturgivna förutsättningarna och ske på ett miljöanpassat sätt och med beaktande av lokala kretslopp.

Risker för störningar i områden med mycket stora natur-, kultur- och rekreationsvärden måste hanteras och irreversibla förändringar förebyggas. Den befintliga bebyggelsen, turistverksamheten och båtlivet innebär redan i dag störningar på känsliga marina miljöer som är viktiga för hela ekosystemet i skärgården. Unika marina miljöer i skärgården behöver värnas på samma sätt som skyddade områden på land.

Inriktning

Ange tydliga förutsättningar för bebyggelse, åretruntboende och etablering eller utveckling av verksamheter i olika delar av kust- och skärgårdsområdet

- Klarlägg villkor för tillståndsgivning och förutsättningar att få del av samhällsservice i olika delar av kust- och skärgårdsområdet och kommunicera detta på ett tydligt sätt till allmänheten.

Belys långsiktigt strukturella regionala effekter av förslag till lokalisering av ny bebyggelse samt etablering av nya verksamheter och anläggningar i kust- och skärgårdsområdet

- Regionala effekter ska belysas i samband med strategiska konsekvensanalyser av planer och program för förändringar i kust- och skärgårdsområdet.

Källor

- Europeiska kommissionen, *Mot en europeisk strategi för integrerad förvaltning av kustområden*, 1999
- Förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag. Prop. 2004/05:150
- Inregia AB, *Enmansföretag i Stockholms skärgård*, 1995
- Haninge kommun, *Översiktsplan Haninge kommun, utställningsversion*, 2004
- Haninge kommun och Nynäshamns kommun, *Kustplan*, 2002
- Havsmiljökommissionen, *Havet – tid för en ny strategi*, SOU 2003:72
- IEH, Svenska kommunförbundet, Svenskt Vatten, Stockholm Vatten, Lantbrukarnas Riksförbund och RTK, *Bra små avlopp vid Bornsjön – resultat från 15 enskilda anläggningar*, 2004
- Kungl. Skogs- och lantbruksakademien (KSLA), *Fiskar och fiske i Sverige*, 2002
- Länsstyrelsen i Stockholms län, *Beräkning av kväve och fosforbelastning på Svealands kustvatten 1997, Rapport 2003:17*
- Länsstyrelsen i Stockholms län, *Saldo 2005, Uppföljning av miljömål i Stockholms län*
- Länsstyrelsen i Stockholms län, *Skyddsvärda grundområden i Svealands skärgårdar, Rapport 2003:05*
- Länsstyrelsen i Stockholms län, *Salt grundvatten i Stockholms läns kust- och skärgårdsområden, Rapport 2004:26*
- Länsstyrelsen Stockholms län *Strandexploatering i Stockholms län*, 2004
- Länsstyrelsen Västra Götaland, *Kustområdet och skärgården i Bohuslän – en värdebeskrivning av ett nationallandskap enligt 4 kap miljöbalken*, 2000
- Länsstyrelserna i Uppsala län, Stockholms län och Södermanlands län, *Miljö och hushållningsprogram för skärgården*, 1999
- Länsstyrelserna i Uppsala län, Stockholms län och Södermanlands län, *Uppföljning av Miljö- och hushållningsprogram för skärgården*, 2003
- Miljödepartementet, *Uppdrag om hållbar utveckling i kustområdet*, 2004
- Naturvårdsverket, *Ingen övergödning*, 2003
- Naturvårdsverket, *Förändringar under ytan, Monitor 19*, 2005
- Norrtälje kommun, *Skärgården – hållbar framtid*, 2000
- Norrtälje kommun, *Bryggplan för Norrtälje kommun, Remissversion oktober 2004*
- Norrtälje kommun, *Fördjupad översiktsplan för skärgården i Norrtälje kommun 2004–2015, Antagen augusti 2005*
- Regionalpolitiska utredningen, SOU 2000:87*
- Region Skåne, *Skånes kustområden ett nationallandskap*, 2000

- Riksantikvarieämbetet, *Kulturarvet som resurs för regional utveckling – en kunskapsöversikt*, 2002
- RTK, *Framtidens skärgård Scener för utvecklingen i Stockholms skärgård*, Rapport 7 2000
- RTK, *Skärgården – glesbygd i dynamikens periferi*, Arbetspromemoria Nr 2 2000
- RTK, *Sociala förhållanden i Stockholms skärgård*, Promemoria nr 3 2001
- RTK, *Blåstrukturen i Stockholmsregionen*, Rapport 3 2001
- RTK, *Regional utvecklingsplan 2001 för Stockholmsregionen*
- RTK, *Skärgårdsresandet 1970–2001 – med Waxholmsbolagets båtar*, Promemoria Nr 26 2003
- RTK, *Vatten och avlopp i omvandlingsområden – rapport från en intervjuundersökning*, Promemoria Nr 23 2003
- RTK, *Skärgård i förändring*, Promemoria Nr 8 2004
- SIKO, *Förstudie, inventering av behov av befintliga/nya hyresbostäder i Stockholms skärgård*, 2004
- Sjöfartsverket, *Sjöfartens riksintressen*, 2001
- SOU 2003.:72, *Havet – tid för en ny strategi*
- Stockholms läns landsting, *3 S: Stockholms framtida sjukvårdsstruktur*, 2004
- Stockholms universitet, *Stockholms marina forskningscentrum*
- Svealands Kustvattenvårdsförbund (www.kustdata.su.se)
- Södertälje kommun, *Översiktsplan för Södertälje kommun*, 2004
- Trosa kommun, *Översiktsplan för Trosa kommun*, 2000
- Tyresö kommun, *Översiktsplan för Tyresö kommun*, 1998
- Tyresö kommun, *Fördjupad översiktsplan för Östra Tyresö*, 2003
- Waxholmsbolaget, *Skärgårdsresor*, 2004
- Waxholmsbolaget och RTK, *Resvaneundersökning – fritidsboende 2000*, 2001
- Waxholmsbolaget och RTK, *Resvaneundersökning – skärgårdsbor 2000*, 2001
- Värmdö kommun, *Översiktsplan för Värmdö kommun*, 2003
- Värmdö kommun, *Program för kustplan*, 2004
- Ändamålskommittén, *Betänkande SOU 2004:28*
- Österåkers kommun, *Översiktsplan för Österåkers kommun*, 1990
- Östhammars kommun, *Översiktsplan för Östhammars kommun*, 2003